सानीभेरी गाउँपालिकाका अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय पत्र वितरण कार्यविधि, २०७५

गाउँपालिकाबाट स्वीकृती मितिः २०७५।०८।०९

नेपालको सूविधान, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन, २०७४ तथा संयुक्त राष्ट्र संघले पारित गरी नेपाल सरकारले हस्ताक्षर समेत गरिसकेको अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि महासन्धि-२००६(Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD))को उद्देश्य, मर्म र भावना बमोजिम अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको परिचय पत्र वितरण कार्यविधि बनाउन बाञ्छनिय भएकाले, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन, २०७४ को दफा ६१ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरि सानीभेरी गाउँ कार्यपालिकाले यो कार्यविधि जारी गरेको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यस कार्यविधिको नाम "सानीभेरी गाउँपालिका अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय पत्र वितरण कार्यविधि, २०७५" रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि गाउँ कार्यपालिका बैठकबाट पारित भएको मिति देखि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषाः विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमाः**

(क) "ऐन" भन्नाले अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धि ऐन, २०७४ (पहिलो संशोधन २०७५) सम्झनु पर्दछ।

(ख) "नियमावली" भन्नाले अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन २०७५ बन्ने नियमावली सम्झनु पर्दछ।

(ग) "गाउँपालिका" भन्नाले सानीभेरी गाउँपलिकालाई सम्झनु पर्दछ।

(घ) "वडा कार्यालय" भन्नाले सानीभेरी गाउँपालिकाको वडा कार्यालयहरु सम्झनु पर्दछ।

(ङ) " समन्वय समिति" भन्नाले अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन, २०७४ (पहिलो संशोधन २०७५) को दफा ४२ बमोजिमको स्थानीय समन्वय समिति सम्झनु पर्दछ।

परिच्छेद-२

उद्देश्य, मापदण्ड

३. **उद्देश्यः** यस कार्यविधिको उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेका छन्ः

(क) विभिन्न प्रकारका अपाङ्गता भएका नेपाली नागरिकहरुको पहिचान गरी उनीहरुलाई सेवा सुविधामा पहुँच स्थापित गर्न, त्यस्ता सेवा सुविधाहरुको लागि योजना निर्माण गर्न र स्थानीय तह देखि नै विभिन्न प्रकृतिका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको वर्गीकृत लगत राख्न सहज तुल्याउने।

नरबहादुर पुन

(ख) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन र अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि अन्तराष्ट्रिय महासन्धि २००६ (CRPD) मा नेपाल सरकारले जनाएको प्रतिवद्धता बमोजिम अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई प्राथमिकताको आधारमा सेवा सुविधारु उपलब्ध गराउन सहज बनाउने।

(ग) अपाङ्गताको प्रकृति, वर्गीकरण र अवस्थाका आधारमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिले पाउने सेवा सुविधा र अवसरको प्राथमिकिकरण गर्न सहयोग गर्ने।

४. **परिचय-पत्र वितरणका मपदण्ड देहाय बमोजिम रहेका छन्:** अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐनको अनुसूचीमा प्रकृतिका आधारमा अपाङ्गतालई १० (दश) प्रकारमा वर्गीकरण गरिएको छ। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐनको अनुसूचीमा उल्लेखित गाम्भीर्यता आधारमा गरिएको अपाङ्गताको वर्गीकरण गरी देहायका चार समुहका परिचय-पत्र वितरण गरिनेछः

(क) **पुर्ण अशक्त अपाङ्गताः** तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई "क" वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराइनेछ जुन रातो रंगको पृष्ठमूमिमा जारी गरिनेछ।

(१) व्यक्तिको शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धि प्रणालीहरुमा भएको क्षति र यसले ल्याएको कार्यगत विचलनको अवस्था असाध्य गम्भिर भई अरुको सहयोग लिएर पनि दैनिक जीवन सम्पादन गर्न असाध्यै कठिन हुने व्यक्ति,

(२) सामान्य भन्दा सामान्य दैनिक क्रियाकलापहरु पनि स्वयं गर्न नसक्ने र अन्य व्यक्तिको सहयोग आवश्यक पर्ने, तीव्र बौद्धिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, तीव्र रुपमा अटिज्म प्रभावित व्यक्ति, पूर्ण रुपमा श्रवणदृष्टिविहिन व्यक्तिहरु,

(३) दुई वा सोभन्दा वढी प्रकृतिका शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धि क्षति भई सबैजसो दैनिक क्रियाकलापहरु अन्य व्यक्तिकै सहयोगमा गर्नुपर्ने अवस्थाका व्यक्तिहरु,

(४) निरन्तर रुपमा सघन हेरचाह (स्याहार सुसार) को आवश्यक परिरहने शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यक्ति वा मनोसामाजिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु।

(ख) **अतिअशक्त अपाङ्गताः** तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई "ख" वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराइनेछ जुन निलो पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछः

(१) शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धि क्षेति वा विचलन भएतापनि निरन्तर वा अधिकांश समय सहयोगी, दोभाषे वा मानव पथप्रदर्शक आदिको सहयोगमा आफ्नो दैनिक क्रियाकलापहरु लगायत हिडडुल र संचार गर्न कठिनाइ हुने व्यक्तिहरु,

नरबहादुर पुन

(२) मष्तिस्क पक्षघात, मेरुदण्डमा चोटपटक वा पक्षघात, हेमोफिलिया, मांशपेशी सम्बन्धि समस्या वा विचलन लगायत अन्य विभिन्न कारणले शरीरको ढाड, हात, गोडा, कम्मर आदिले काम गर्न नसकी दैनिक आवागमनको लागि ह्विलचियर प्रयोग गर्नुपर्ने अवस्थाका व्यक्तिहरु,

(३) दुवै हात कुमदेखि वा पाखुरादेखि मुनी पुरै नचल्ने वा गुमाएका, विभिन्न कारणले दुवै हात र गोडा गुमाएका वा नचल्ने, कम्मरभन्दा मुनिको भाग गुमाएका वा नचल्ने, दुवै गोडा पूर्ण क्रियाशील नभई बैसाखीको प्रयोग गर्ने व्यक्तिहरु,

(४) दृष्टिविहिन र पूर्ण दृष्ट्रिविहीनकव परिभाषा अन्तर्गत पर्ने व्यक्तिहरु,

(५) संचारको लगि निरन्तर दोभाषे आवश्यक पर्ने पूर्ण रुपमा कान सुन्न नसक्ने(वहिरा), दैनिक जीवनका क्रयाकलापहरु स्वयं गर्न नसक्ने,सिकाइमा समस्या भएका बौद्धिक अपाङ्गता वा अटिज्म भएका व्यक्तिहरु,निरन्तर अरुको सहयोग लिइरहनुपर्ने बहुअपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु।

(ग) **मध्यम अपाङ्गताः** तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई "ग" वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराइनेछ। पहेंलो पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछः

(१) कृत्रिम अङ्ग, क्यालीपर, विशेष प्रकारका जुत्ता सहायक सामाग्रीको प्रयोगबाट सामान्य हिडडुल लगायत दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरु स्वयं गर्न सक्ने,

(२) विभिन्न कारणले घुंडामुनिको अङ्गमा मात्र प्रभाव परेको तर सहायक सामग्रीको प्रयोग नगरी पनि सामान्य हिडडुल गर्नसक्ने,

(३) कुम वा पाखुरा भन्दा मुनी एक हात गुमाएका वा हात नलन्ने वा हातले गर्ने काम गर्न नसक्ने,

(४) दुवै हातको हत्केलाभन्दा मुनिका कम्तीमा वुढी औंला र चोरी औंला गुमाएका,

(५) दुवै गोडाको कुर्कुच्चा भन्दा मुनिको भाग नभएका तर सामान्य हिडडुल गर्ने सक्ने,

(६) मेरुदण्डमा समस्या भई ढाड कुप्रिएको,

(७) सिकाइमा ढिलाई भएका दैनिक क्रियाकलाप स्वयं गर्न सक्ने बौद्धिक अपाङ्गता र अटिज्म भएका व्यक्तिहरु,

(८) श्रवणयन्त्रको प्रयोगबाट वा ठुलो आवाज मात्र सुन्न सक्ने सुस्तश्रवण व्यक्तिहरु,

(९) शल्यक्रियाबाट स्वरयन्त्र झिकी घाँटीको नलीबाट मात्र बोल्नुपर्ने अवस्था भएका व्यक्तिहरु,

नरबहादुर पुन

(१०) ओठ तालु फाटेको कारण बोली अस्पष्ट भएका व्यक्तिहरु,

(११) बोल्दा अड्किने, शब्द वा अक्षर दोहोर्याउने समस्या तीव्र भएका भकभके व्यक्तिहरु,

(१२) तीन फिट भन्दा मुनिका होचापुड्का व्यक्तिहरु,

(१३) चस्मा र श्रवणयन्त्र दुवै प्रयोग गर्ने श्रवणदृष्टिविहिन व्यक्तिहरु,लेन्स वा म्याग्नीफायरको प्रयोगबाट मा पढ्न सक्ने न्यून दृष्टियुक्त व्यक्तिहरु,

(१४) अनुवशीय रक्तश्राव (हेमोफेलिया) सम्बन्धि समस्या भई दैनिक डिंडडुलमा कठिनाई हुने व्यक्तिहरु,

(१५) मानसिक वा मनोसामाजिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु।

(घ) **सामान्य अपाङ्गताः** तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई "घ" वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराइनेछ जुन सेतो पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछः

(१) शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धि सामान्य विचलन भएका तर दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरु स्वयम सम्पादन गर्न सक्ने,

(२) हाट वा खुट्टा केही छोटो भएका, एक हातको हत्केला भन्दा मुनी नचल्ने वा गुमाएका, एक हातको हत्केला भन्दा मुनिका कम्तीमा बूढी औंला र चोरी औंला गुमाएका वा दुवै हातको हत्केला मुनिका कम्तीमा बूढीऔंला र चोरीऔंला भएका व्यक्तिहरु,

(३) ठुलो अक्षर पढ्नसक्ने न्यून दृष्टियुक्त व्यक्तिहरु,

(४) दुवै गोडाको सबै औलाका भागहरु नभएका व्यक्तिहरु,

(५) श्रवणयन्त्र लागई ठुलो आवाज सुन्ने तर बोली स्पष्ट भएका सुस्त श्रवण व्यक्तिहरु,

परिच्छेद-३
परिचय पत्र ढाँचा र समन्वय समिति

५. **अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको परिचय पत्रको ढाँचा देखाय बमोजिम हुनेछः** परिचय पत्र वाहक व्यक्तिको व्यक्तिगत विवरण स्पष्ट हुने गरी नागरिकताको प्रमाण पत्रको ढाँचामा यस कार्यविभिको अनुसूचि २ बमोजिम एकापट्टी नेपाली भाषामा र अर्कापट्टी अंग्रेजी भाषामा लेखिएको माथि दफा ४ मा उल्लेखित मापदण्ड अनुसार एक पृष्ठको परिचयपत्र गाम्भीर्यता आधारमा गरिएका चार वर्गका अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई चार फरक रङ्गमा उपलब्ध गराइनेछ।

६. **समन्वय समिति सम्बन्धि व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछः** (१) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन, २०७४ को दफा ४२ अनुसार अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण गर्ने समेत कार्यका लागि गाउँपालिकामा देहाय बमोजिमको स्थानीय सम्न्वय समिति रहनेछः-

(क) गाउँपालिका उपाध्यक्ष संयोजक

नरबहादुर पुन

(ख) गाउँपालिकाको महिला सदस्य मध्येबाट गाउँपालिकाले तोकेको महिला सदस्य - सदस्य

(ग) गाउँपालिका भित्रका माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक वा श्रोत व्यक्ति मध्येबाट गाउँपालिकाको अध्यक्षले तोकेको व्यक्ति -सदस्य

(घ) गाउँ कार्यपालिकाको अध्यक्षले तोकेको स्थानीय स्वास्थ्य चौकि वा अस्पतालको चिकित्सक – सदस्य

(ङ) स्थानीय प्रहरी कार्यालयको प्रमुख -सदस्य

(च) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको हक, हित र संरक्षणको क्षेत्रमा स्थानिय स्तरमा कार्यरत संघ संस्थाहरु मध्येबाट गाउँपालिकाको अध्यक्षले मनोनित गरेको संस्थाको प्रतिनिधि – सदस्य

(छ) गाउँपालिका भित्रका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु मध्येबाट समन्वय समितिले मनोनयन गरेको एक जना महिला सहित तीन जना -सदस्य

(ज) नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारका स्थानीय स्तरमा रहेका सम्बन्धि विषय हेर्ने कार्यालयको कार्यालय प्रमुख -सदस्य

(झ) गाउँपालिका उपाध्यक्षले तोकेको गाउँपालिकाको कर्मचारी – सदस्य

(२) स्थानीय समन्वय समितिले अपाङगता परिचय पत्र वितरणका लागि सिफारिस गर्ने कामका साथै ऐनको दफा ४३ को (च) बमोजिम परिचय पत्र सम्बन्धि कानूनी, संरचनागत तथा अन्य सुधार गर्नुपर्ने विषयमा प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालयः महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालय लगायत सम्बन्धित निकायमा लेखि पढाउँनु पर्दछ।

परिच्छेद-४
परिचय पत्र वितरण

७. परिचय पत्र वितरण प्रक्रिया देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको स्थायी ठेगाना भएको स्थानीय तहको वडा कार्यालयमा अपाङ्गता भएका व्यक्ति स्वयं निजका अभिभावक वा संरक्षकले अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचामा परिचय पत्र प्रासिका लाग सबै पुष्टठ्याई गर्ने कागजातहरु २प्रति समावेश गरी निवेदन दिनुपर्नेछ।

(ख) दरखास्तमा आफ्नो नाम,स्थायी ठेगाना,उमेर,अपाङ्गता खुलेको लिखित प्रमाणित प्रतिलिपि, पासपोर्ट साइजको (सम्भव भएसम्म अपाङ्गता देखिने गरी खिचिएको) फोटो, असक्ताको गाम्भीर्यता अवस्था र शरीरका अंगहरुले गर्ने काममा आएको समस्या वा दैनिक क्रियाकलापमा हुने सिमितताहरुको विवरण संलग्न हुनुपर्नेछ। यस प्रयोजनको लागि जन्मदर्ता प्रमाण पत्र वा नागरिकताको प्रमाण पत्र वा अपाङ्गताको आधारमा कुनै जगिर गरिरहेको भए नियुक्ति पत्र वा त्यो संस्थाले दिएको प्रमाण वा जि.प्र.का. मा दर्ता भएका अपाङ्गता सम्बन्धि कार्य गर्ने

नरबहादुर पुन

संघसंस्थाले गरेको सिफारिस मध्ये कुनै एक वा यस्तै विश्वस्त हुन सक्ने आधार दिने अन्य प्रमाणित लिखितलाई आधार मानिनेछ।

(ग) रित पुगी आएको निवेदनमा वडा कार्यालयले निवेदन प्राप्त भएको मितिले वढीमा ३ दिनभित्र निवेदकले पेश गरेका कागजातहरुको एक प्रति कार्यालयमा राखि वडा कार्यालयको सिफारिस सहित एक प्रति गाउँपालिका पठाउनु पर्दछ।

(घ) सम्बन्धित व्यक्तिले पेश गरेको निवेदन उपर कुनै कागजात वा प्रमाण नपुगी परिचयपत्रका लागि सिफासिस गर्न उपयुक्त नदेखिएमा सो व्यहोरा निवेदकलाई ३ दिन भित्रमा जानकारी दिनु पर्दछ।

(ङ) वडा कार्यालयले सिफारिस गर्न नसकिने भनी दिएको जानकारी निवेदकलाई चित्त नबुझे सूचना पाएको १५ दिन भित्रमा सम्बन्धित स्थानीय तह समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(च) यसरी प्राप्त भएको निवेदन समेत कागजात र अन्य सम्भाव्य तथ्य प्रमाणका आधारमा निजले परिचय पत्र पाउने देखियो भनि स्थानीय समन्वय समितिले सिफारिस गरेमा निजलाई परिचय पत्र वितरण गरी त्यसको जानकारी निवेदक तथा कडा कार्यालयलाई समेत दिनु पर्दछ।

(छ) परिचयपत्रका लागि सिफारिस गर्न कुनै कठिनाई परेमा वडा कार्यालयले चिकित्सक/विशेषज्ञ वा अपाङ्गता भएका व्यक्तिका संस्थाका प्रतिनिधिसँग राय परामर्श लिन सक्नेछ।

(ज) सामान्यतया अपाङ्गता भएका व्यक्ति स्वयंले आफ्नो परिचयपत्र बुझिलिनु पर्दछ। अति अशक्त वा पूर्ण अशक्त अपाङ्गता भएको कारणले परिचय पत्र वुझिलिन आउन नसक्ने भएमा वडा कार्यालयको सिफारिसमा परिवारको सदस्य, संरक्षक वा निजको बसोबास गर्ने स्थानीय निकायका पदाधिकारीले निजलाई बुझाउने गरी बुझिलिन सक्नेछन्।

(झ) परिचय पत्र प्राप्त व्यक्तिहरुको वर्गीकृत लगत स्थानीय तहले कम्प्युटराइज गरी आफ्नो कार्यलयमा राखी चौमासिक रुपमा प्रदेश र संघको सम्बन्धित मन्त्रालयमा जानकारी गराउनु पर्नेछ।

(ञ) समन्वय समितिले परिचयपत्र दिन भनी ठहर गरेका व्यक्तिलाई स्थानीय तहको कार्यालयले अनुसूची २ बमोजिमको परिचय पत्र (अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलई) निःशुल्क उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

(ट) परिचयपत्रमा गाउँपालिका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको हस्तक्षर हुनेछ।प्रचलित कानूनको अधिनमा रही अन्य अधिकृत कर्मचारीलाई समेत अधिकार पत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

नरबहादुर पुन

(ठ) प्रत्यक्ष रुपमा देखिने वा अवलोकन गर्न सकिने शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धि क्षतिको हकमा परिचय पत्र प्रदान गर्न अधिकारीले अवलोकन गरी तत्काल उपयुक्त परिचय पत्र उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

(ड) प्रत्यक्ष रुपमा नदेखिने वा अवलोकन गर्न नसकिने शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धि क्षति भएका वा प्रष्ट रुपमा छुट्याउन समस्या भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिका हकमा समन्वय समितिमा पेश री समितिको सिफारिसका आधारमा परिचय पत्र वितरण गर्नु पर्नेछ।

८. **अन्य स्थानीय तहबाट परिचयपत्र वितरण गर्नेः** स्थानीय ठेगानामा बसोबास नभएका र विभिन्न अवरोध तथा शारीरिक वा मानसिक अवस्थाको गम्भीर्यताको कारण आफ्नो स्थाइ बसोवास भएको जिल्लामा गई अपाङ्गता परिचय पत्र प्राप्त गर्न असमर्थ व्यक्तिहरुका लागि निजको स्थायी बसोबास भएको स्थानको सम्बन्धित स्थानीय तहबाट परिचय पत्र नलिएको सुनिश्चित भएमा दफा ५ को प्रक्रिया पुरा गरी परिचय पत्र प्रदान गरेर सम्बन्धित स्थानीय तहलाई जानरकारी गराउन सकिनेछ।

९. **प्रतिलि सम्बन्धि व्यवस्थाः** (१) परिचय पत्र हराई, नासिइ वा बिग्रिई परिचय पत्रको प्रतिलिपि लिनु पर्ने भएमा आफ्नो स्थायी ठेगाना भएको स्थानीय तहको वडा कार्यालयमा यथार्थ विवरण र कारण खुलाई सिफारिसका लागि निवेदन दिनु पर्दछ।

(२) वडा कार्यालयले सबै व्यहोरा बुझी निवेदकको माग मानसिव देखिएमा परिचय पत्रको प्रतिलिपी उपलब्ध गराउन प्राप्त निवेदन तथा अन्य कागजातको प्रतिलिपि वडा कार्यालयमा राखी निवेदकले पढाउनु पर्दछ।

(३) स्थानीय तहले सिफारिस सहित प्राप्त भएको निवेदन अपाङ्गताको प्रकृति अनुसार सोझै वा स्थानीय समन्वय समितिमा पेश गरी समितिको निर्णय अनुसार अपाङ्गता परिचयपत्र पत्रको प्रतिलिपी निःशुल्क उपलब्ध गराउँनु पर्नेछ।

(४) प्रतिलिपीका लागि प्राप्त भएको निवेदनका विषयमा सो परिचय पत्र वाहक व्यक्तिले पहिले प्राप्त गरेको परिचय पत्रमा हेरफेर गर्नुपर्ने देखिएमा स्थानीय सिफारिस समितिमा पेश गरी सो समितिबाट प्राप्त निर्देशन अनुसार गर्नु पर्दछ।

१०. यस कार्यविधिको प्रतिकुल कार्य भएमा प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम सजाय हुनेछ।

११. अभिलेख सम्बन्धि व्यवस्थाः (१) सम्बन्धित वडा कार्यालयले आफ्नो क्षेत्रमा भएका कुल अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु मध्ये परिचयपत्र पाएका व्यक्तिहरुको अपाङ्गताको प्रकृति र गाम्भीर्यता लगायत अन्य आवश्यक विवरण खुल्नेगरी नियमित रुपमा अध्यावधिक गरी त्यसको चौमासिक विवरण तयार गरी नियमित रुपमा आफ्नो गाउँपालिका तथा जिल्ला समन्वय समितिलाई समेत पढाउँनु पर्दछ।

नरबहादुर पुन

(२) स्थानीय तहले परिचय पत्र वितरण गरे पछि यसको जानकारी परिचय पत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिको स्थायी ठेगाना भएको वडा कार्यालयलाई दिनु पर्दछ।

(३) गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका कुल अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु तथा अपाङ्गता परिचय पत्र पाएका व्यक्तिहरुको अभिलेख राखी त्यसको चौमासिक प्रतिवेदन प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा पठाउँनु पर्नेछ।

परिच्छेद -५

विविध

१२. **विविधः** (१) सबै स्थानीय तहले आ-आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्र रहेका बिकट तथा दुरगम गाउँहरुमा रहेका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि अपाङ्गता परिचयपत्र लगायतका सेवा सरल तरिकाले उपलब्ध गराउँन कम्तिमा वर्षमा एक पटक ती ठाउँहरुमा परिचय पत्र वितरण सम्बन्धि घुम्ति शिविर सञ्चालन गर्नु पर्दछ।

(२) यो कार्यविधि लागू हुनु अगाडि प्राप्त गरेको अपाङ्गता परिचयपत्र सम्बन्धित गाउँपालिकामा बुझाई यो कार्यविधि जारी भएकव मितिले १ वर्षभित्रमा यस कार्यविधि बमोजिमको परिचयपत्र लिनुपर्नेछ। यस अघि जारी भएका परिचय पत्र एक पर्षपछि स्वतः मान्य हुने छैन।

(३) यस कार्यविधि भएको प्रावधान अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धि ऐन र अन्य प्रचलित कानूनसँग बाझिएको हदसम्म स्वतः अमान्य हुनेछ।

(४) अपाङ्ग परिचय पत्र वितरण सम्बन्धमा यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएको विषयमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धि ऐन र अन्य प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।

(५) अपाङ्ग परिचय पत्र वितरण निर्देशिका, २०६५ बमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै कार्यविधि बमोजिम भए गरेकव मानिनेछ।

(६) अपाङ्ग परिचय पत्र वितरण निर्देशिका, २०६५ खारेज गरिएको छ।

नरबहादुर पुन

अनुसूची -१

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउनको लागि दिने निवेदनको ढाँचा

मितिः २०७५//

श्री प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू

मार्फत.......................................

..........................गाउँपालिका

विषयःअपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय पत्र पाउँ।

महोदय,

म अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउन योग्ग भएकाले निम्न खिलित विवरण राखि परिचयपत्र पाउन यो निवेदन पेश गरेको छु। मैले पेस गरेको विवरण ठीक साँचो छ, झुठा ठहरेमा प्रचलित कानून बमोजिमको सजाय भोग्न मञ्जुर छु।

१. नाम थर....................................उमेर .... लिङ्ग ....

२. प्रदेशः

३. ठेगानाः

(क) स्थायी ठेगानाः.............पालिका, वडा नं. .... टोल..

(ख) अस्थायी ठेगाना.................पालिका वडा नं......................टोल...

(ग) सम्पर्क टेलिफोन वा मोबाइल नं...

४. संरक्षक/अभिभावकको नाम थर ....निवेदकको नाता.....................

५. संरक्षक/अभिभावकको टेलिफोन वा मोबाइल नं... ....

६. नेपाल सरकारको परिभाषा र वर्गीकरण अनुसार अपाङ्गताकव प्रकार..

७. नेपाल सरकारको परिभाषा र वर्गीकरण अनुसार अशक्ताको आधारमा अपाङ्गताको प्रकार........................

८. शरीरको अंग, संरचना, प्रणालीमा आएको क्षतिको विवरण

....

....

९. क्षति भएपछी दैनिक क्रियाकलापमा आएको अवरोध वा सिमितताको विवरण

....

....

१०. अपाङ्गताको कारण उपयुक्त स्थानमा चिनो लागउनुहोस्।

नरबहादुर पुन

क) रोगको दीर्घ असर   ख) दुर्घटना   ग) जन्मताज

घ) सशस्त्र द्वन्द्व ङ) वंशानुगत कारण   च) अन्य

११.   सहायक सामग्री प्रयोग गर्नु पर्ने आवश्यकता भएको वा नभएको उपयुक्त स्थानमा चिनो लागउनुहोः

१२.   आवश्यकता भए कस्तो प्रकारको सहायक सामग्रीको प्रयोग गर्नुपर्ने हुन्छ

....

१३.   सहायक सामग्री प्रयोग गर्ने गरेको/नगरेको (उपयुक्त स्थानमा चिनो लगाउनुहोस

क) गर्ने गरेको   ख) गर्ने नगरेको

१४.   सहायक सामग्री प्रयोग गर्ने गरेको भए सामाग्रीको नामः..

क)................................. ख)..................................

ग)..................................

घ)................................. ङ)..................................

च)..................................

१५.   अन्य व्यक्तिको सहयोग लिनुहुन्छ भने कुन कुन कामको लागि लिनु हुन्छः

क)................................. ख)..................................

ग)..................................

घ)................................. ङ)..................................

च)..................................

१६.   पछिल्लो शैक्षिक योग्यता प्राथमिक तह

क) निम्न माध्यमिक तह   ख) माध्यमिक तह   ग) उच्च माध्यमिक तह

घ) स्नातक तह   ङ)स्नातकोत्तर तह   च) विद्यावारिधि तह

१७.   कुनै तालिम प्राप्त गर्नुभएको भए मुख्य तालिमहरुको नाम लेख्नुहोस

....

....

....

....

१८.   हालको पेशाः

क) अध्ययन   ख) कृषि व्यवसाय   ग) स्वरोजगार   घ) अध्ययन

ङ) सरकारी सेवा   च) निजि क्षेत्रमा सेवा   ज) केही नगरेको   झ) अन्य..

निवेदकः

नाम थर

हस्ताक्षर

मिति

नरबहादुर पुन

अनुसूची -२

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्रको ढाँचा

नेपाल सरकार

निशाना छाप

....

परिचयपत्र नम्बरः

परिचयपत्रको प्रकारः

अपाङ्गता परिचय पत्र

१) नाम, थरः

२) ठेगानाः प्रदेश............................ जिल्ला......................स्थानीय तह............................

३) जम्म मितिः ४) नागरिकता नम्बरः.........................

५) लिङ्गः........................... ६) रक्त समुहः ....

७) अपाङ्गताको कसिमः प्रकृतिको आधारमा .... गम्भिरता....................

८) बाबु/आमा वा संरक्षकको नाम, थर ....

९) परिचय पत्र वाहकको दस्तखतः

१०) परिचय पत्र प्रमाणित गर्नेः ....

नाम, थर ....

हस्ताक्षरः..................................

पदः...

मितिः.......................................

"यो परिचयपत्र कसैले पाएमा नजिकको प्रहरी कार्यालय वा स्थानीय निकार्यमा वुझाइदिनुहोला"

नरबहादुर पुन

Annex 2

Disability Identity Card Format

The Government of Nepal

Stamp

……………………………………………………….

ID Card Number:

ID Card Type:

Disability Identity Card

1) Full Name of Person

2) Address Province…………………….. District ……………….. Local Level………………………

3) Date of Birth 4) Citizenship Number: ……………………………..

5) Sex: ………….. …………………………… 6) Blood Group ………………………..

7) Types of Disability: On the basis of nature ………………………………. on the basis of Severity ……………………………………………

8) Father Name/ Mother Name or Guardian …………………………..

9) Signature of ID card Holders …………………………………..

10) Approved by …………………..

Name: …………………………………….

Signature: ……………………………….

Designation: …………………………….

"If somebody find this ID card, please deposit this in the nearby police station or municipality office"

नरबहादुर पुन

अनुसूची-३

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको कार्यालयमा राखिने अभिलेखको ढाँचा

क्रम संख्याः

अपाङ्गता परिचय पत्र नम्बरः परिचयपत्रको प्रकार................................

१) नाम, थर :

२) ठेगाना (स्थायी) प्रदेशः............. जिल्लाः .... स्थानीय तहः .... वडा नं............

३) ठेगाना (अस्थाई) प्रदेशः............. जिल्लाः .... स्थानीय तहः .... वडा नं............

४) जन्म मितिः ५) नागरिकता नम्बरः ६) लिङ्गः

७) रक्त समुह ८) विवाहित/अविवाहितः

८) बाबु/आमा वा संरक्षकको नाम, थरः

९) ठेगानाः प्रदेश जिल्ला स्थानीय तह वडा

१०) अपाङ्गता भएको व्यक्तिसंगको नाताः

११) पछिल्लो शैक्षिक योग्यताः

१२) अध्ययनरत विद्यालय वा कलेजः अध्ययन नगरेको पढाइ सकेको

१३) पेशाः

१४) अपाङ्गताको कसिमः

क) अपाङ्गताको प्रकृतिको आधारमा...............................

ख) अपाङ्गताको गम्भीरताको आधारमा ....

१५) कस्ता दैनिक क्रियाकलापहरु गर्न सकिन्छ?

....

१६) कस्ता दैनिक क्रियाकलापहरु गर्न सकिदैन?

....

१७) सहायक सामग्री आवश्यक पर्ने नपर्ने

आवश्यक पर्ने भए के...

१८) हाल सहायक सामग्री पाएको नपाएको

१९) परिचय पत्र वाहकले प्राप्त गरेका अन्य सेवा, सुविधा

....

२०) परिचय पत्र वाहकलाई आवश्यक परेका अन्य सेवा सुविधाहरु

....

२१) सेवा, सुविधा प्रदान गर्ने निकायः ....

२२) अन्य ....

प्रमाणित गर्ने अधिकारीकोः

दस्तखतः

नाम थरः

पदः

कार्यालयः

मितिः

नरबहादुर पुन